

ΠΑΡΑΟΙΚΟΝΟΜΙΑ & ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗ: Η ΧΩΡΑ ΧΡΕΙΑΖΕΤΑΙ ΛΥΣΕΙΣ

Αμφιθ. Καρατζά, 21 Μαρτίου 2017

ΜΕΡΟΣ Α΄

ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗ: ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ, ΑΙΤΙΕΣ

ΕΚΤΑΣΗ ΤΟΥ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟΥ ΣΤΗΝ

ΕΛΛΑΔΑ

Στέφανος Μήτσιος, Head of Tax, ΕΥ

Το Έγκλημα της Φοροδιαφυγής

Κάθε παράνομη πράξη ή παράλειψη του φορολογουμένου, με την οποία επιδιώκεται η μείωση της φορολογικής του επιβάρυνσης ή η αποφυγή καταβολής φόρων

Συχνά συγχέεται με τη φοροαποφυγή. Οι δύο αυτές έννοιες διαφέρουν μεταξύ τους, τόσο εννοιολογικά όσο και πρακτικά.

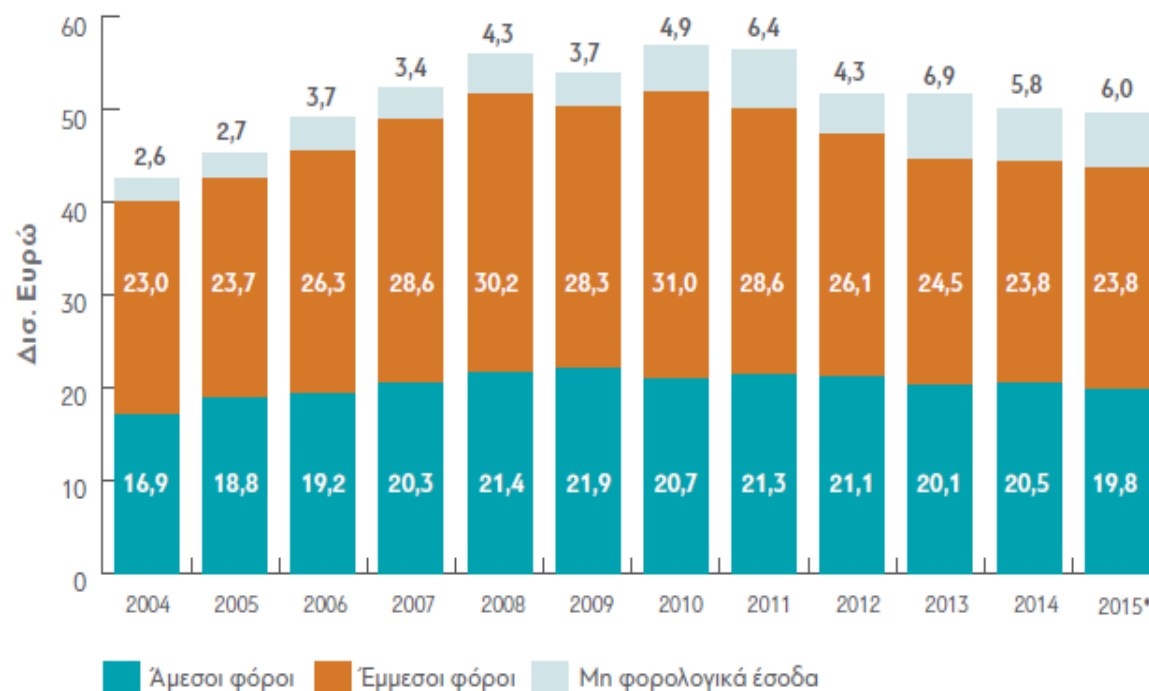

Σύγχυση δημιουργείται και με την έννοια της παραοικονομίας, αλλά η φοροδιαφυγή είναι μέρος τόσο της παραοικονομίας όσο και της επίσημης οικονομικής δραστηριότητας

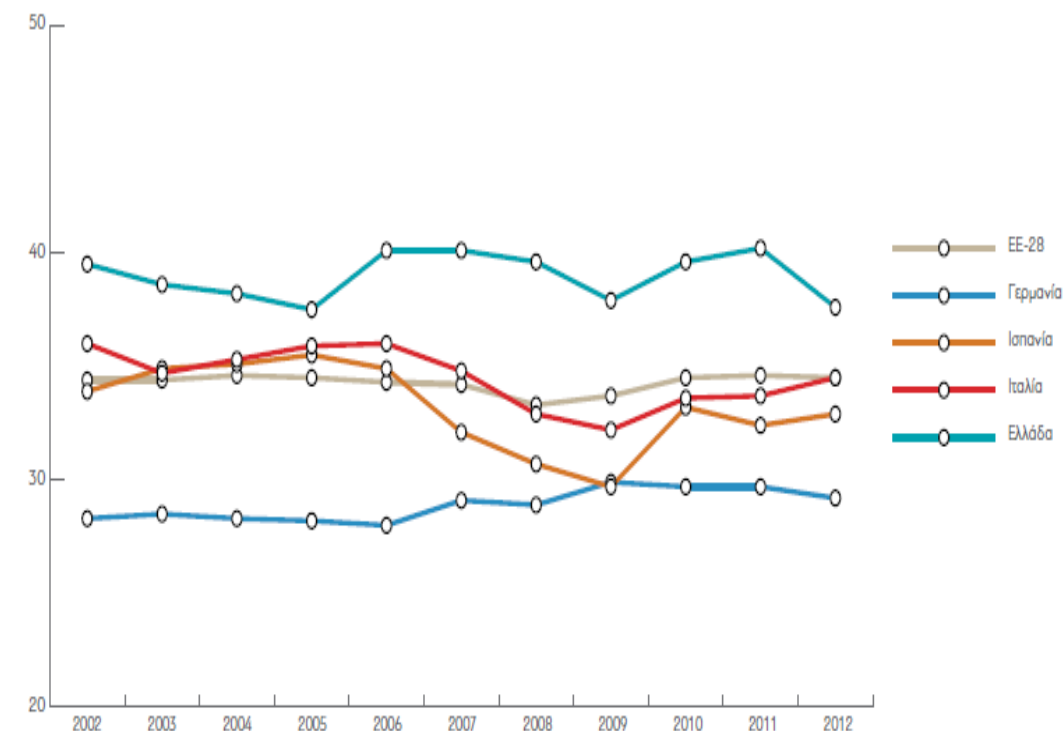
Χαρτογράφηση του Φορολογικού Τοπίου στην Ελλάδα: Εξέλιξη εσόδων

- Από το 2010 μέχρι σήμερα τα φορολογικά έσοδα μειώνονται σε σταθερή ετήσια βάση, κυρίως όμως στους έμμεσους και λιγότερο στους άμεσους φόρους
- Παράλληλα οι έμμεσοι φόροι συνεχίζουν και καταλαμβάνουν σημαντικό ποσοστό του συνόλου των εσόδων – χαρακτηριστικό των αναπτυσσόμενων και όχι των αναπτυγμένων χωρών

Εσοδα τακτικού προϋπολογισμού (Δισ. Ευρώ)

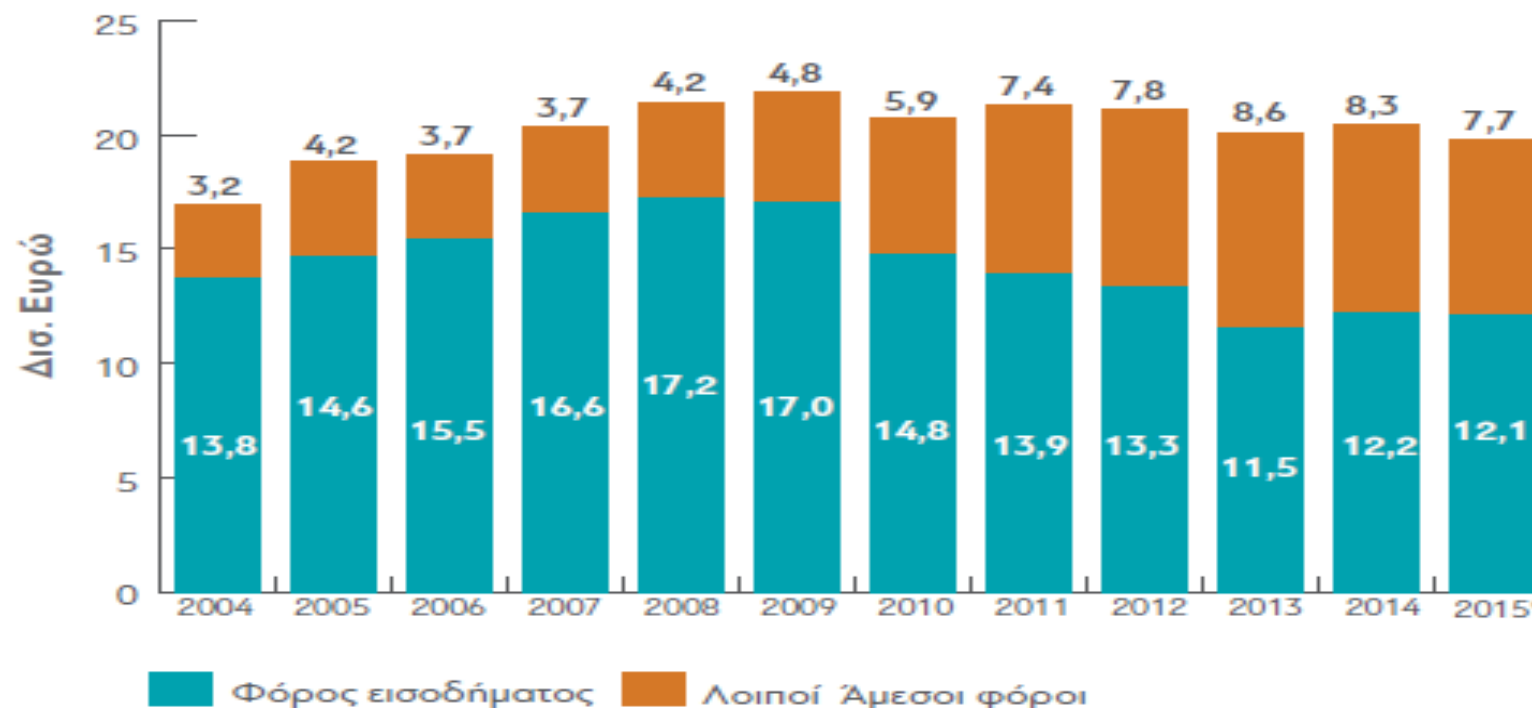
Έμμεσοι φόροι ως ποσοστό των συνολικών φόρων (%)

Χαρτογράφηση του Φορολογικού Τοπίου στην Ελλάδα: Ανακατανομή στους άμεσους φόρους

- Η σταθερή πορεία των άμεσων φόρων είναι κάπως παραπλανητική.
- Τα μειωμένα έσοδα από τη διαρκώς συρρικνούμενη φορολογική βάση των φυσικών και νομικών προσώπων κάλυψαν οι αυξήσεις σε φόρους περιουσίας (πχ ΕΝΦΙΑ) και οι έκτακτοι φόροι (πχ εισφορά αλληλεγγύης).

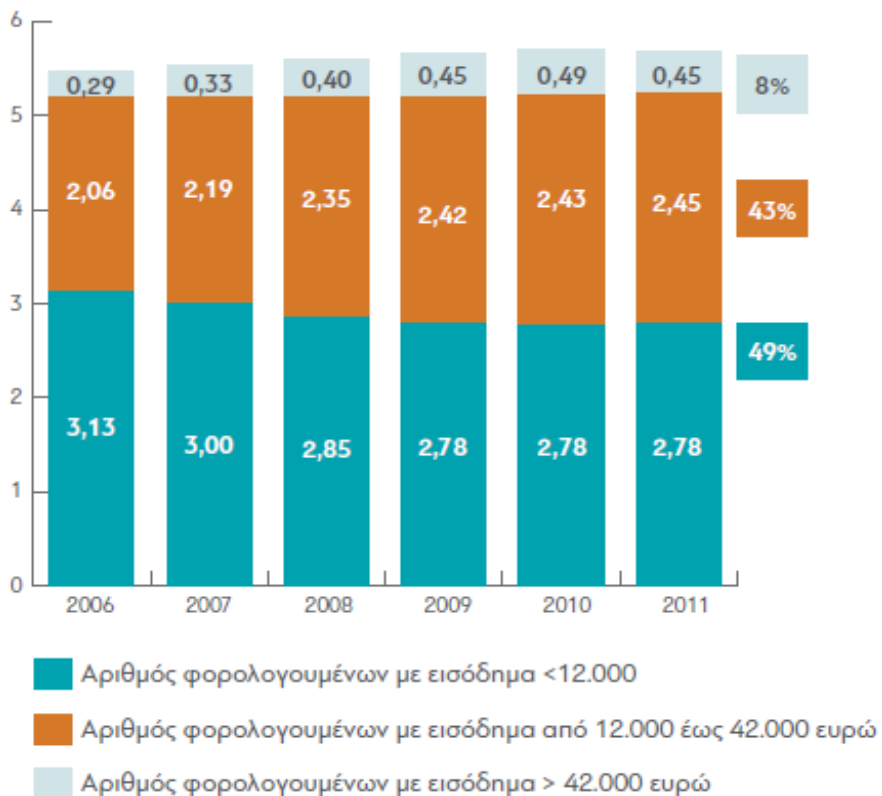
Άμεσοι φόροι - Φόρος εισοδήματος & Λοιποί φόροι (Δισ. Ευρώ)

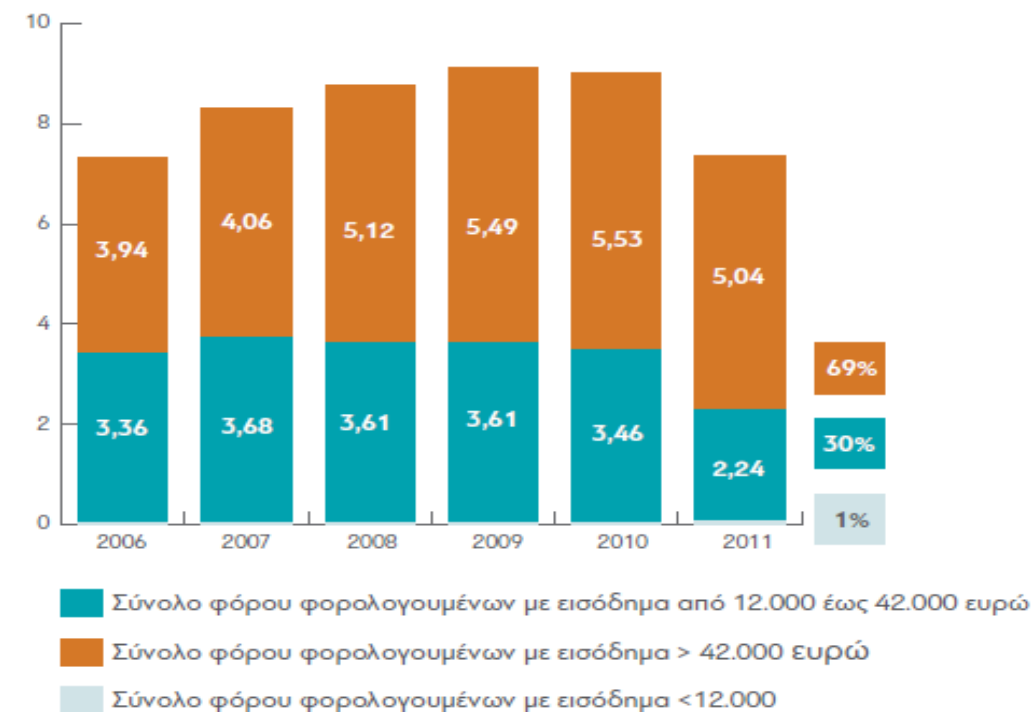
Ποιος πληρώνει φόρους στην Ελλάδα; Φυσικά Πρόσωπα

- Περίπου 5,7 εκατ. φορολογικές δηλώσεις υποβλήθηκαν το 2011 - Οι μισές περίπου αφορούσαν εισοδήματα κάτω των €12.000.
- 8% των φορολογούμενων δήλωσαν εισοδήματα άνω των €42.000 ετησίως, και πλήρωσαν το 69% των φόρων

Αριθμός φορολογικών δηλώσεων για σύνολο των Φυσικών Προσώπων (εκ.)

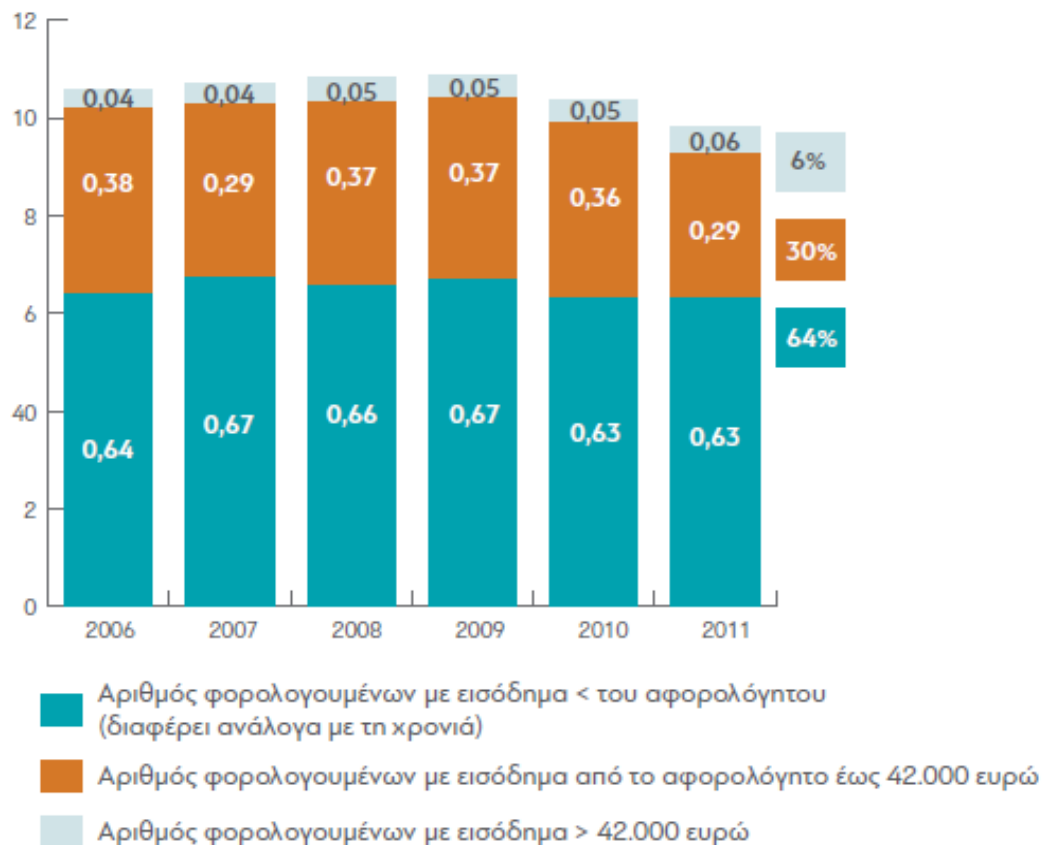
Σύνολο φόρου - σύνολο των Φυσικών Προσώπων (δισ. Ευρώ)

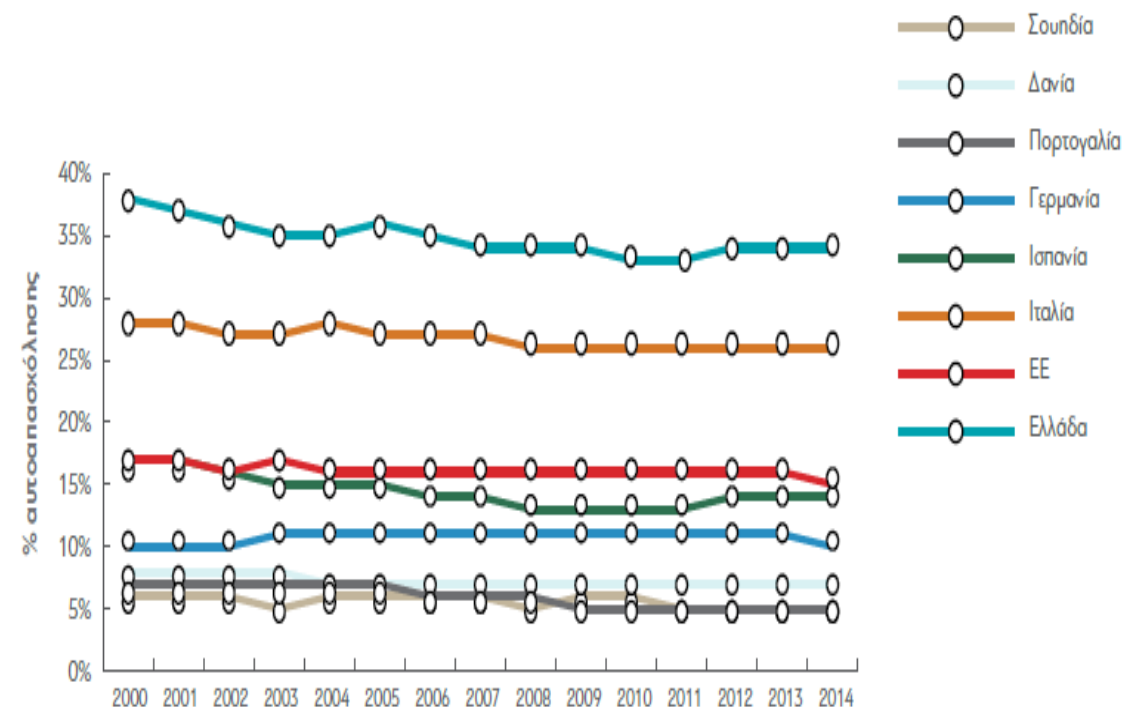
Ποιος πληρώνει φόρους στην Ελλάδα; Αυτοαπασχολούμενοι

- Το 2011, ο αριθμός των φορολογικών δηλώσεων των ελεύθερων επαγγελματιών κάτω του αφορολόγητου ορίου φτάνει στο 64% του συνόλου των ελεύθερων επαγγελματιών, με αντίστοιχο μέσο ετήσιο εισόδημα ανά δήλωση στα €4,3 χιλ.
- Αντιστοίχως, μόλις το 6% των ελεύθερων επαγγελματιών δήλωσε εισόδημα άνω των €42 χιλ.

Αριθμός φορολ. δηλώσεων: Ελεύθεροι Επαγγελματίες (εκατ.)

Ποσοστό αυτοαπασχόλησης ως προς το συνολικό απασχολούμενων

Ποιος πληρώνει φόρους στην Ελλάδα; Νομικά Πρόσωπα

- Το 0,4% από το σύνολο των επιχειρήσεων κατέβαλε το 61% του κύριου και συμπληρωματικού φόρου εισοδήματος για νομικά πρόσωπα.
- Ο μέσος φόρος μίας επιχείρησης με κέρδη κάτω του €1,2 εκ ήταν €5.400, ενώ για αυτές με κέρδη άνω των €1,2 εκ. αντιστοιχούσε σε €2,1 εκ.

Πλήθος επιχειρήσεων - νομικών προσώπων (σε χιλ.)

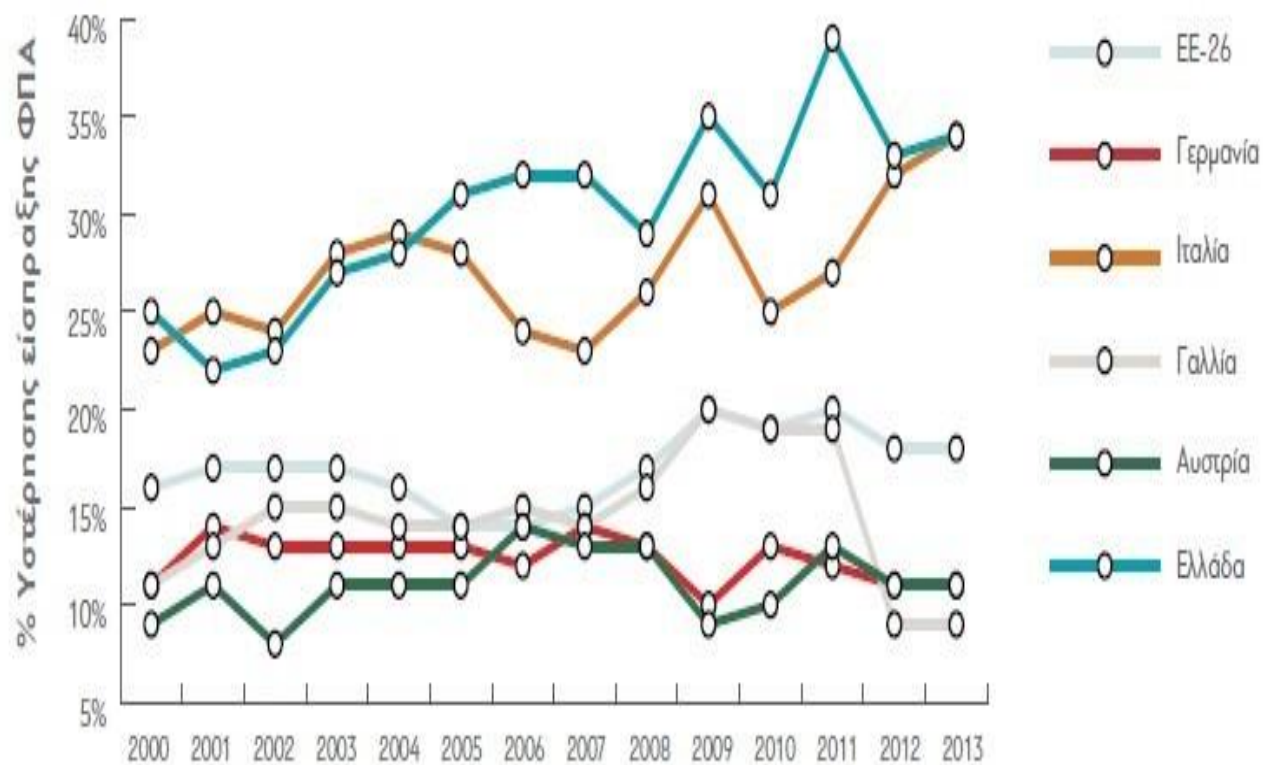
Φόρος νομικών προσώπων (δισ. ευρώ)

Κατανοώντας τα μεγέθη: Υστέρηση ΦΠΑ (VAT GAP)

Υστέρηση ΦΠΑ

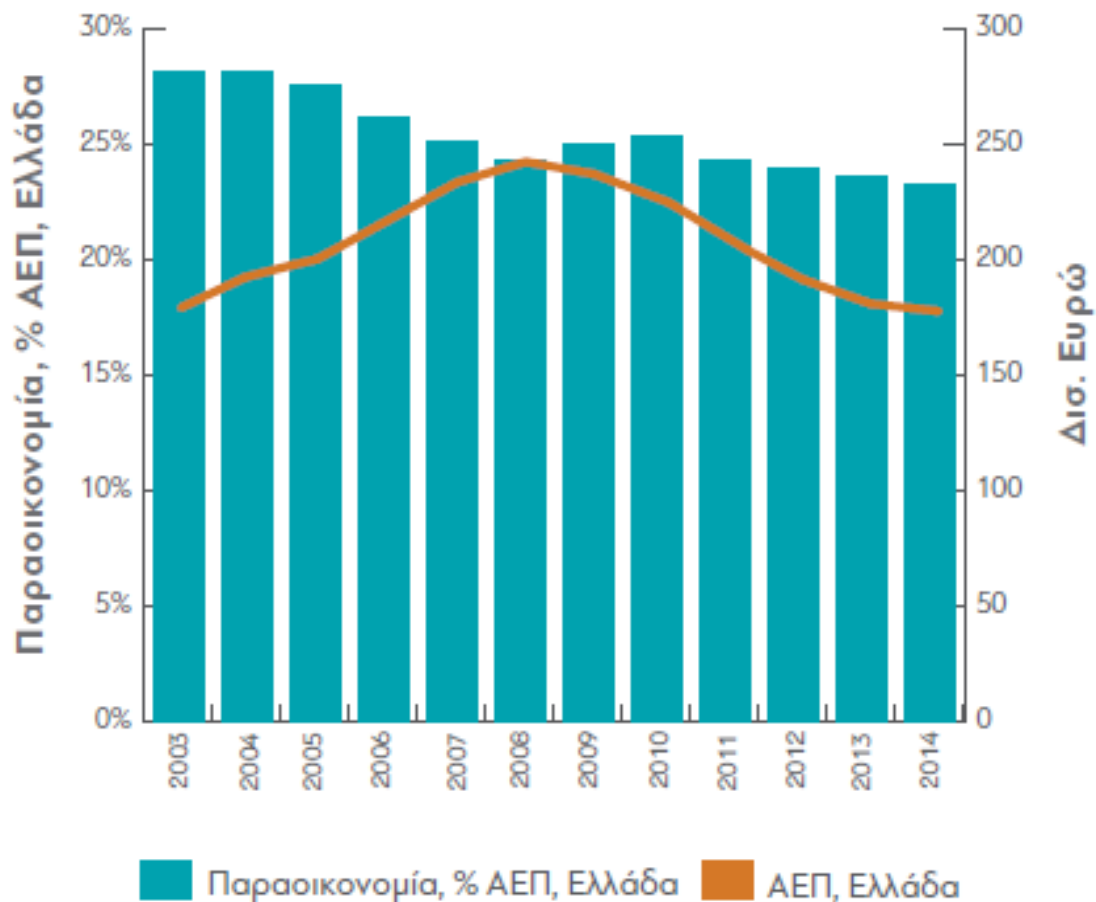
(εισπραχθέντα έσοδα από το ΦΠΑ μείον εκτιμώμενα δυνητικά έσοδα (%))

- Ενδεικτικό του μεγέθους του προβλήματος είναι και το ποσοστό υστέρησης στην είσπραξη του ΦΠΑ (VAT gap).
- Στην Ελλάδα η υστέρηση στον ΦΠΑ ήταν διαχρονικά υψηλότερη από το μέσο όρο της Ευρώπης ενώ διαδοχικές αυξήσεις στον ονομαστικό συντελεστή δεν φαίνεται να βοήθησαν.
- Το 2013 η υστέρηση στον ΦΠΑ στην Ελλάδα ήταν 34% σε σύγκριση με το μέσο όρο του μόλις 18% για την ΕΕ-26.

Κατανοώντας τα μεγέθη: Παραοικονομία

Παραοικονομία ως % ΑΕΠ της Ελλάδας

- Η παραοικονομία διαφέρει από τη φοροδιαφυγή, παρόλα αυτά διαδραματίζει σημαντικό ρόλο για την κατανόησή της
- Ενισχύεται από τη χρήση των μετρητών, την αδιαφάνεια των συναλλαγών, την αντίσταση κατά των ηλεκτρονικών πληρωμών και την περιορισμένη επιβολή της νομοθεσίας
- Σύμφωνα με πρόσφατα στοιχεία το μέγεθος της παραοικονομίας στην Ελλάδα το 2014, υπολογίζεται ότι ανήλθε περίπου στο 23% του ΑΕΠ

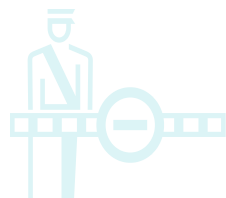
Πόση είναι η φοροδιαφυγή;

Τα διαφυγόντα έσοδα από τη φοροδιαφυγή των φυσικών προσώπων εκτιμώνται από 1,9% ως 4,7% του ΑΕΠ ετησίως.

Υποθέτοντας ότι το έλλειμμα ΦΠΑ αφορά στο σύνολό του φοροδιαφυγή, τα συνολικά διαφυγόντα έσοδα από ΦΠΑ ανήλθαν σε 3,5% του ΑΕΠ σε όρους 2013

Απώλειες από το λαθρεμπόριο ποτών, τσιγάρων και καυσίμων αντιστοιχεί σε περίπου 0,45% του ΑΕΠ

Τα διαφυγόντα έσοδα από τη φοροδιαφυγή και φοροαποφυγή των επιχειρήσεων υπολογίζονται γύρω στο 0,06-0,15% του ΑΕΠ.

Η συνολική ποσοτικοποιημένη έκταση της φοροδιαφυγής θα μπορούσε να κυμαίνεται περίπου από 6% έως 9% του ΑΕΠ,

Αιτίες Φοροδιαφυγής

Η πολυνομία και η πολυπλοκότητα του φορολογικού συστήματος.

Η ανασφάλεια δικαίου φορολογούμενων και υπαλλήλων της φορολογικής διοίκησης.

Η συνεχιζόμενη αύξηση των φόρων.

Η ανυπαρξία πολιτικής βούλησης για την αντιμετώπιση του φαινομένου.

Τεχνολογική ανεπάρκεια

Γραφειοκρατία

Διαρθρωτικές στρεβλώσεις της ελληνικής οικονομίας

Φορολογική κουλτούρα